

زانکۆی سەلاھەدین / کولیزى پەزىزەرە
ماددە / دەروازەيەك بۇ پەكەوتۈرى ھەستى
قۇناغ / دەنەم

باھەت /

گۈنگۈزىن پىّداويسىتى يەكانى مندالى پەكەوتۈرى ھەستى

مامۇستاى باھەت
كارۆخ جوھرجلال

ناوەرۆك:

- 1-پیویستى بە خۆشەویستى :
- 2-پیویستى بە ئاسایش و دلنىابون :
- 3-پیویستى بۆ سەربەخۆيى و پشت بەستن بەخودى خۆى :
- 4- پیویستى بۆ ڕۆزگەرنى كۆمەلایەتى :
- 5- پیویستى بۆ دەرچوون و سەركەوتى :
- 6- پیویستى قبول كردنى خود و كەسانى تر :
- 7- پیویستى بۆ پىكەھىنانى پەمپەندى كۆمەلایەتى :
- 8- پیویستى بۆ دۆزىنەوە زانىارى و تىپروانىن :
- 9-پیویستى بۆ هەستەكان :
- 10-پیویستى بۆ يارى :
- 11- پیویستى بۆ ئاراستەكردن و چاودىرى پاوان :

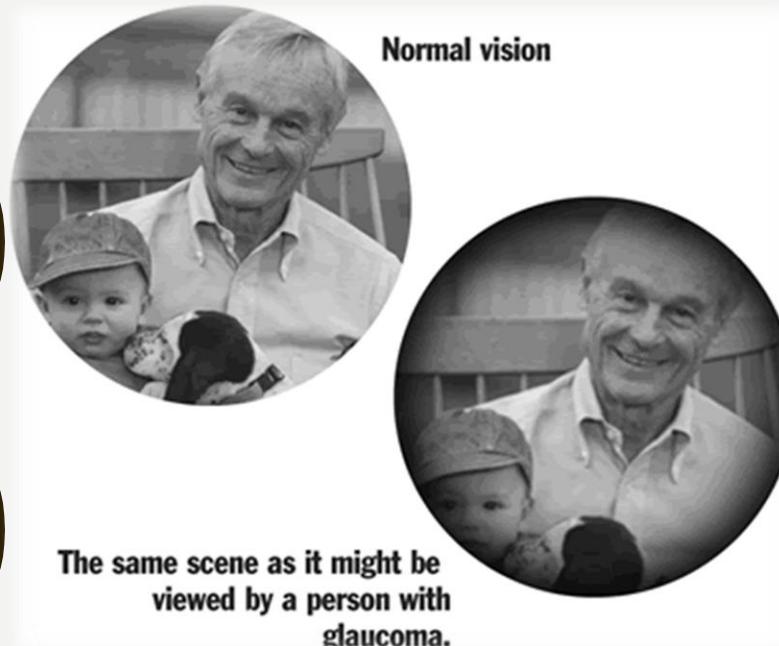
گرنگترین پیڏاویستیه کانی مندال

- مندال وزهیه کی بھر هم داره ئه گھر به باشی ئاراسته بکریت، چونکه که لھدايک دھبی همموو بنہماکانی کھسیکی تھواوی همیه که کاریگھر دھبی به ژینگھوده روبھری که ئهوهش کاریگھری دھبی لھسهر باری تمدر و دروونی .
- وھلے گرنگترین پیڏاویستیه کانی مندال کھلے دواجار لئی بی بھش دھبی و تیر نابی ئھوھیه که همیشه هھست به دلھراوکی و دوو دلی دھروونی دھکات که هاوتا نابی لھگھل ناخی خوی و لھگھل کھسانی تریش و هھروها نیگھرانی همیه له ململانیکانی دھروونی و هھست کردن به ٻرازی نھبوون له خوی .

تر/ پیّداویستی خوشبویستی :

ئەوە بەگۈنگەرین پیّدویستى دەروونى دادەنریت بۇ مندال لە قۇناغى مندالى ، ئەمۇ پیّدویستە بەبەردىۋامى ھەست بەمۇ بکات كە خوشبویستى ھەموانە وە بەتايىھەتى دايىكان و باوكان ھەر مندالىك كە بىيەش بىت لەو پیّدویستىيە سەرەكىيە ئەمۇ بە درىزايى ژيانى ھەست بە " بىرىتى و بى بەش بۇون لە ھەست و سۆز دەكەت" وە لەزىانى داھاتووى ھەر بەدوای خوشبویستى دەگەرئ كە ھەست دەكەت پىشتر لە ھەموو ژيانى لىيى بى بەش بۇوه وە ئەڭەر بەدەستىشى ھىنا نازانى چۈن پارىزكارى لى بکات .

□- پیداویستی ئاسایش و دلنىابون:

- مندال لەدایك دەبى تواناي ئەنجامدانى هىچ كارىكى نىيە كە پەمپەستە بە هەلسوكەوت كردى لە ژيانى خۆى لەكتى لەدایك بۇنەوە تا ماوهىمكى درىز ھەر پشت دەبەستى بەكمسانى دەوروبەرى بەتايىھەتى دايىك و باوکى.
- ھەروەھا كەسە گەورەكانى دەوروبەرى كە بەرپېرسن لە كارەكانى واىلى دەكەن ھەست بە ئاسایش و دلنىاي نەكت ئەگەر لە لاي ئەوان نەبىت ، وە ئەو حالتە بەرداۋام لەگەلى گەورە دەبىت لە قۇناغە جىاوازەكانى ژيانى بەھۆى پشت بەستى بەكمسانى تر .
- مال تەنیا شوينىكە كە منال بتوانى تىايىدا لەسەر زەۋى جىڭىر بىت و ھەست بە دلنىايى بکات .

EXTREME GLAUCOMA

ADVANCED GLAUCOMA

EARLY GLAUCOMA

NORMAL VISION

- **□- پیّداویستی سهربهخویی و پشت بهستن به خود:**
- ئهو پیّداویستیه خوی لە حەزى منال دەبىنېتەوە كە دەيھوئ ھەلسى بەچەند كارىك بەبى ھاوكارى باوکى ، وە بەشدار بۇونى لە لىپرسراویتى كارىكى زەرورى وپیویستە ، وەتىر كردنى ئهو پیویستیه بۆ مىدال دەبىتە هوی زىاد بۇونى پەيوەست بۇونى بە تىمەوە ھەروەها زىاتر ھەست بەنرخى خوی دەكات .
- بىبەش بۇونى مىدال لە پیّداویستى سەربەخویی و پشت بهستن به خودى خوی دەبىتە هوی ئەوەي لە داھاتوو ئازارى بى مەتمانەمەي بە خۇبۇونى ھەبى ھەميشە دەبىتە پاشكۆ ،
- ھەميشە پشت بە كەسانى تر دەبەستى كە دوااتر ناتوانى داواى ھىچ كارىك بکات كە ئەوەش دەبىتە هوی ئەوەي كەسايەتى لاواز بىت ولەبەرامبەر ھەر كەسىك كە مامەلەي لەگەمل بکات.

□- پىداويسىي رىزگرتنى كۆمەلایەتى:

- مىدال پىويسىي بەوه ھەيە ھەست بە نرخ پىدان و سەنگاندى كەسانى تر بکات بەرامبەر بە خۇى
- رىزگرتن لە بېرو راكانى
- ھەست بکات كە كەسىكى گىنگە بۇ خىزانەكەي
- ئەگەر وانەبى ھەست دەكا دەبىتە مايەي گالتەجارى بەھۇى ئاستەنگەكەي كە دەبىتە ھۇى ئەھۇى ھەست بە كەمى و پشت نامەستن بەخۇى ، وە پلەكەي زىاتر دەبى كاتى ھەست بەوه بکات كە سەنگاندى كۆمەلایەتى لەلاين كەسانى تر بۇ ناكريت .

□ - پیڈاویستی قبولکردنی خود و ئەوانى تر:

- منالى پە كە وتۇرى ھە ستى پیویستى بە قبولکردنی خود ھەيە .
- ھەروھا قبولکردنی كەمۈكۈرىيەكانى گەشەكىدىن لە دەرئەنjamى ئاستەنگەكەي ، رقلى باوان لەو بارىھوھ زۇر گەورە دەبى بۇ ئەھوھى مندالەكە قبولى خودى خۆى بکات .
- ھەروھا راھىنان بكا بۇ ئەھوھى كەسانى تر قبولى بىھىن بەو بارودوخە دژوارە و ناخوش و گرانەي كە ئەھو پىيىدا تىپەر دەبى بۇ ئەھوھى ئەھوپىش ژيانىكى خوش بىزى وە دور بىھوپتەھوھ لە خراپى ھاوتايى دەرۋونى .

□ - پېڭاۋىستى سەركەوتن و بەداوا داچۇون:

-ئەو پېۋىستىيە لەو كاتىدا بەدەر دەكەۋىت كە توانىمان كارىك بىكەين كە هەست بىكەين نىخىكى ھەمىه ، لەبەر ئەوە ئەو پېۋىستە چونكە داواى لىدەكرى كە بەمۇكارە ھەلبىستى ھەروھا ھەست بە بەرپىرسىيارى بىات بەپىنى تواناي وەھەر كاتى سەركەوتتو بۇ ئەوا پالىھرى خودى تىر دەبى بۇ بەدەستەتىنان . ھەروھا باوان ئاسوودە دەبن بەھۆى سەركەوتنى.

-مندال پېۋىستى بەمۇ ھەمىه كە كارىكىي پېۋىست جىيەجى بىات بؤسەركەوتن و بەدەستەتىنان ، وە پېۋىستە لەسەر مان كە جەخت بىكەينەوە لەسەر ئەمە ئەمەندا ئەمەندا ھەست بەسەر كەوتن و تواناوا بېرىۋە بەخۆبۇونى ھەمىه ، ھەروھا بەپىنى توانا دوركەۋىنەوە لەو بارانەي كە لەتowanai ئەمۇدا نىيە .

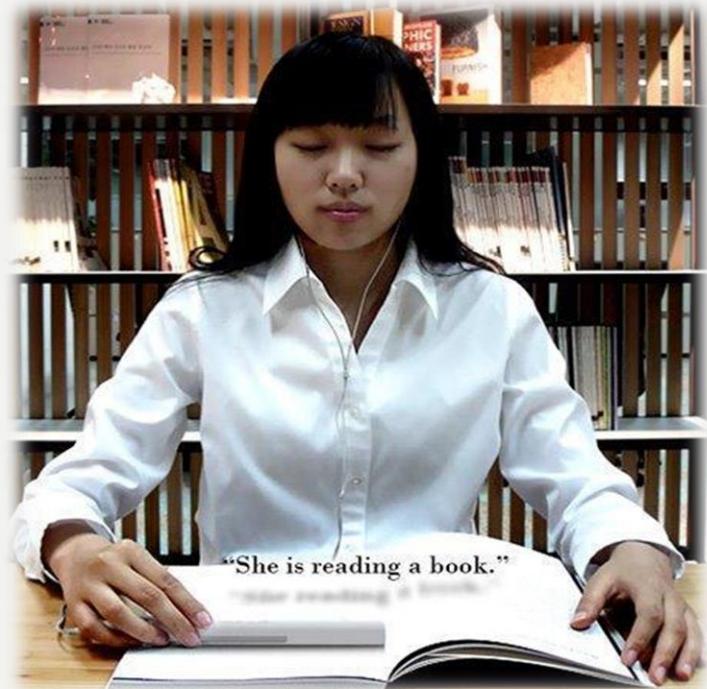
▪ ۷ - پیڻاویستی پیکھینانی په ڀوہندیه کۆمه‌لایه‌تیه‌کان:

-پیویستی بهستی په ڀوہندی کۆمه‌لایه‌تی له گەمل کەسانی تر گرنگیه کی زوری همیه له ڙیانی مندال،
نابینا و نابیستی بون ماناي ئموه نیه بیبهش بئ له پیکھینانی په ڀوہندی کۆمه‌لایه‌تی، چونکه نابینا و
نابیست له هەموو کەس زیاتر پیویستی به بهستی په ڀوہندی کۆمه‌لایه‌تی همیه که رزگاری بئ له
گوشۂ گیری

-ده بیت زور هانی کەسى په کە وته بدرئ بؤ پیکھینانی په ڀوہندی هاولیه‌تی له گەمل کەسانی تر، نه ک همر
په ره به په ڀوہندیه کانی له گەمل کەسانی نابینا نابیست بdat، به لکو ده بئ لهو ئەلقمیه بچیته ده ره په ڀوہندی
به هیز بکات له گەمل کەسانی ئاسایی.

تی- پېّداویستى ھەولدان و دۆزىنەوە و بەدواداچۇن:

- مىنال پىويسىتى بە گەشەپېدان ھەيە بۇ دۆزىنەوە لىكۆلىنەوە لە رېگاى فەراھەم كردى ۋە زىنگەيەكى لمبار بۇ ئەمەن مىنال پشتى پى بېمىستى ، ھەروەها بوارى ئاسايىشى تىدا فەراھەم بىرى كە مىنال جولە بکات بەبى تىرسان لمپۇودانى زىرەر و كىشە لەگەملەن دانى بۇ راھىنانى كارامەبىيمەكانى وە ھەنگاونان بۇ بەكارھىنانى داھىنانەكان .
- بىبىش بۇون لە پىويسىتىيە دەبىتىھە ھۆى ئەمەن مىنال ھەست بە دامرکاندەنەوە مەلەننى دەرۈونى و داخستى خۇد ولۇخواردىن لەناوەھى خۆى بکات.

ني- پيڏاويستي ههستهکان :

- مندالى نابينا پيوسيتى به فيركردن ههيه لمريي ههستى بمركمون که به هويموه کومهليک بنهماي نوي فيرببيت که پيوسيتى پئي ههيه تاقولترناتيگات بو ههستى بمركمونتى بمرهو پيش ببات و فير ببى چون تام دهكات ، ئهكرى دايك دهست به راهيناني مندالهکمې بکات شتهکانى بدانه دهست مندالهکمې تا سروشتى شتهکان بزانيت .

٤- پيڏاويستي ياريڪدن و هاريڪاري :

- يارى روئيکى گرنگ دهگيريت له گمشەكردنى لەشمەوە لەخوراگرى هەلچون ، وەله بەرزكردنەوەي ورھو گيانى معنهوى ، وە بو فيركردن و بو ديارى كردن و چارھسەر كردن ، لىرھدا يارى پيوسيتىه سەرەكىيەكانى لەش پردهكاتەوە وە بريتىيە له گرنگترین ھوكاري منالان بو تىگەيشتىيان له جىهان و ژينگەي دەورو بەريان ، لىرھدا دەبى ئەو پيوسيتىه تىر بكرىت بو ئەوھو پيوسيتە يارمهتى منالى نابينا بدرىت بو ئەوھو يارىيەك ھەلبىزىرىت كە گونجاو بىت لهگەمل تواناكان ولېھاتووهكانى ئەو ، ھەروھا پانتايەكى فراوانى بو دابىن بکەين بو ئەوھو بمركمون رونەدات لهگەمل شتمكان لهكاتى ياريدا ھەروھا ھەمۇل بدرى ئاراستەمو ڕىنمايى دەرونى و پەروەردەيى بكرىت لهكاتى ياريدا .

• ترتر - پىداويسىي چاودىرىكىدىن و ئاراستەكىدىن دايىبا:

مندال پىويسىي بە چاودىرى و ئاراستەكىدى باوان ھېمە كە ئامانجىكى ديارىكراوى ھېمە بۇ ئىستاۋ داھاتووى ، ئەمۇ ئاراستە كىرىنىڭدانمۇھى لەسەر ھەممۇ ئەمۇ كەسانە دەبىت كە لەدەر و بەری منالەكەن بەتاپىھەتى خىزانى مندالەكەن كۆمەلگاش بەگشتى ، لەبەر ئەمۇ لەلا نەبۈونى باوان يان يەكىك لە ھەر دەر و كىيان بەھۆى مەردن يان جىابۇونەمۇھ يان ھەر ھۆيەكى تر ھەممۇ ئەمانە تاپادەيەكى زۆر گەورە كارىگەر يان ھېمە لەسەر دەر وونى مندال.

- - هنگاوهکانی سهرکهوتى شيانه‌ي پيشيمى په ككهوتوي هەستى :
- 1- پشكنىنى تەندروستى : - ئەوיש بۇ زانىنى پلهى په ككهوتوي و بارودوخى تۈوشبوونەكەى و هنگاوهکانى چارەسەركىدى تاكو كردارى رېنۋىنى و مىشقى پيشيمى لەسەر بىنەمايمەكى راست بى.
- 2- تويرىنهوهى حالمەتكە : - بە مەبەستى ئاشنا بۇون لەسەر زانيارى كەسىمەتى كەسە كەمئەندامىيەكەى و خىزانەكەى و شارەزايى پيشيمى و ئاستى رۆشنېرى و تواناي ِراھاتلى دواى پىكان و ئەم زانياريانە گرنگى خۆى ھەيە لە رېنۋىنى و سەركهوتى مىشقى پيشيمى.
- 3- رېنۋىنى پيشيمى : - يارمەتىدانىيان لەسەر دەست نىشانىرىنى ئەوهى شياوه لە كارەكان بە زانىنى بارودوخى پىكان و شارەزايى پىشىو و پادەي قبولىرىنى ئەو كارەي پىشكەشى كراوه و بۇ بەدەست ھىنانى ئەوهش دەبى كردارى شياندىنى پيشيمى پىويستە كە ئەمانمن :

- **شیکردن‌وهی پیشه‌کان:** ئەمۇش بۇ زانىنى پىداویستىكەنلىرى ھەر پىشەيمەك و ئامادەباشى و توانا و كارامىيەكەنلىرى كەمئەندامەكەنلىرى بۇ كارى گونجاو بۇي.
- **شیکردن‌وهى كەمئەندامى نابىنا:** بۇ زانىنى توانا و لايەنە بهەيىز و لاوازەكەنلىرى لە رېيى پىزىشكى و پىپۇرى و دەرۈونى.
- **رىئۇيىنى:** ئەمە پىيوىستى بە رەچاوكىرىنى سەركەوتىن لە نىوان پىداویستىكەنلىرى كەسى پە كە و تە ھەيە لمبوارى كاركىرىنى ئەمۇش بۇ دانانى ھەر كەسىك لە پىشەى گونجاو بۇي و يامەتىدانى لەسەر راھاتنى دەرۈونى و كۆمەلایەتى بۇ ژىنگەي كارى باش.
- **مەشقى پىشەمى:** ئەمە دەبىتە ھۆرى قبولكىرىنى كەمئەندامىمەكەنلىرى خۆى و راھاتنى لەسەر بارودۇخى نويى تاكۇ دەرۈونى جىڭىر بىي و لەدوايدا دەست دەكتات بە خزمەتكۈزارى مەشق كىرىن لەسەر پىشە گەنجاوەكەنلىرى.
- **كاركىرىن:** قۇناغى كۆتايمىدە كەنلىرى شىياندىنى پىشەمى مەشق سوودى نىيە بەھى دۆزىنەمە كارى شىاو بۇ نابىنا لەمۇ پىشەيمەي كە مەشق لەسەر كردووه و تىايىدا سەركەوتۇوبۇوه.
- **بەدواچۇون:** لىرە دەبىي بەدواچۇون بۇ نابىنا بىكەين دواى كاركىرىنى ئەمۇش بۇ رىئۇيىنى كىرىنى بۇ زال بۇون بەسەر گەرفتى و ئاستەمنگەكەنلىرى كە رووبەررووى دەبنەوە.

سۈپاس گۈيىست بۇونتاق